

ÚEOS - Komercia, a.s.

Ružová dolina 27, 824 69 Bratislava, Slovenská republika

Zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I.
v oddieli: Sa, vo vložke číslo: 465/B

**„PODMIENKY A PREDPOKLADY ROZVOJA
STAVEBNÍCTVA NA VNÚTORNOM TRHU SLOVENSKA
A V KONTEXTE S VÝVOJOM SITUÁCIE NA
EURÓPSKOM TRHU“**

**ZÁVEREČNÁ SÚHRNNÁ SPRÁVA O RIEŠENÍ ÚLOHY VaV
ZA ROKY 2008 - 2010**

Zmluva o dielo
Č. 3-382-07/2008

Bratislava, november 2010

IDENTIFIKAČNÝ LIST

OBJEDNÁVATEL:	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky Námestie slobody 6 810 05 Bratislava
ZHOTOVITEĽ:	ÚEOS - Komercia, a.s. Ružová dolina 27 824 69 Bratislava
ŠTATUTÁRNY ZÁSTUPCA ZHOTOVITEĽA:	Ing. Miroslav Vallo, riaditeľ a predseda predstavenstva a.s.
ZMLUVA:	Zmluva o dielo č. 3-382-07/2008 (Ev. č. objednávateľa: 159/550/2008) (Ev. č. zhotoviteľa: 3-382-07/2008)
NÁZOV ÚLOHY VÝSKUMU A VÝVOJA:	Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu
ČÍSLO A NÁZOV VÝSTUPU:	Závěrečná súhrnná správa o riešení úlohy VaV za roky 2008 - 2010
RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO:	ÚEOS - Komercia, a.s. Ružová dolina 27 824 69 Bratislava
VEDÚCI VÝSKUMU A VÝVOJA:	Ing. Mária Prelovská
SPOLURIEŠITELIA:	Ing. Mária Prelovská Ing. Vladimír Lenko
TECHNICKÁ SPOLUPRÁCA:	Elena Válkyová
OBDOBIE RIEŠENIA:	November 2010

OBSAH

	strana
I. Prehľad jednotlivých etáp a čiastkových úloh riešených v rokoch 2008 a 2010	4
II. Stručná anotácia riešenia úlohy výskumu a vývoja	7
III. Splnenie cieľov úlohy výskumu a vývoja	35
IV. Využitie výsledkov riešenia úlohy výskumu a vývoja	36

I. PREHLAD JEDNOTLIVÝCH ETÁP A ČIASTKOVÝCH ÚLOH RIEŠENÝCH V ROKOCH 2008 - 2010

Úloha výskumu a vývoja

„Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu“

Riešenie predmetnej úlohy výskumu a vývoja (VaV) s názvom „**Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu**“ zabezpečoval zhotoviteľ ÚEOS - Komercia, a.s., Bratislava podľa zmluvy o dielo č. 3-382-07/2008 (Ev. č. obj. 159/550/2008) na základe zadania Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (od 1. júla 2010 nástupnícky rezort Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR, od 1. novembra nástupnícky rezort Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR) ako objednávateľa úlohy VaV. Úloha VaV má charakter ekonomického výskumu súčasných a budúcich smerov rozvoja stavebníctva tak na makroekonomickej, ako aj mikroekonomickej úrovni. Makroekonomickej charakter je určený predovšetkým formulovaním postavenia štátu v oblasti verejných investícií a odvetvovým charakterom stavebníctva, mikroekonomickej charakter zase orientáciou na podnikateľskú sféru v stavebníctve.

V zmysle súťažných podkladov bolo cieľom riešenia úlohy VaV „získať podrobnejšie poznatky o stave a možnostiach rozvoja slovenského stavebníctva a nadväzne vyšpecifikovať problémové oblasti v rozvoji stavebníctva, ktorým je potrebné venovať osobitnú pozornosť. Porovnať dosiahnuté hodnoty kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov za stavebníctvo v Slovenskej republike a v krajinách EÚ, poukázať na odlišnosti a navrhnúť smery riešenia“. Ďalším cieľom riešenia bolo vytvoriť metodické, nástrojové a informačné predpoklady pre analýzy, projekcie a charakteristiky stavebného trhu SR a stavebníctva krajín EÚ za účelom zabezpečiť vstupy na porovnávanie a následne koncipovanie záverov a kvalitatívnych opatrení pre slovenské stavebníctvo ako celok a osobitne pre podnikateľskú sféru. Výsledkom mal byť návrh kvantitatívnych a kvalitatívnych opatrení pre zabezpečenie rozvoja a konkurencieschopnosti slovenského stavebníctva na zahraničných trhoch, hlavne v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ, ale i na trhu domácom. V konečnom dôsledku má byť jej riešenie východiskom pre operatívne rozhodovanie, ale aj pre dlhodobejšie koncepčné opatrenia z pozície kompetentných orgánov.

Podľa špecifikácie obsahu riešenia, ktorá bola predmetom zmluvy, spracoval zhotoviteľ k úlohe VaV úvodnú štúdiu, ktorá bola prerokovaná a schválená 24.09.2008 za účasti objednávateľa a prizvaných zástupcov Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska. V súlade s prijatou Úvodnou štúdiou (E 01 - RV 01.01) konkrétne riešenie úlohy VaV pozostávalo z troch etáp riešenia a deviatich čiastkových úloh, ktoré boli postupne ukončené v priebehu rokov 2008 - 2010, a to:

Etapy a čiastkové úlohy VaV 2008 - 2010

Rok 2008

Etapa - E 01 - RV 01.01

- „**Úvodná štúdia**“ k riešeniu úlohy VaV „Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu“

Etapa - E 01 - RV 01.02

- „**Slovenské stavebníctvo a jeho postavenie v rámci európskeho trhu**“

RV 01.02.1

„Postavenie slovenského stavebníctva v Európskej únii“

RV 01.02.2

„Vývojové tendencie slovenského stavebníctva v európskom kontexte“

Rok 2009

Etapa - E 02 - RV 02.01

- „**Špecifiká rozvoja slovenského stavebníctva v roku 2008**“

Etapa - E 02 - RV 02.02

- „**Zintenzívnenie konkurenčného boja a podnikateľské prostredie v slovenskom stavebníctve**“

Etapa - E 02 - RV 02.03

- „**Strednodobá predikcia vývoja stavebnej produkcie a vybraných oblastí pôsobnosti slovenského stavebníctva**“

Rok 2010

Etapa - E 03 - RV 03.01

- „**Špecifiká rozvoja slovenského stavebníctva v roku 2009**“

Etapa - E 03 - RV 03.02

- „**Vývoj slovenského stavebníctva v procese celkovej globalizácie**“

Etapa - E 03 - RV 03.03

- „**Strategické zámery a vízia vývoja slovenského do roku 2015, s výhľadom do roku 2020**“

- „**Závěrečná súhrnná správa o riešení úlohy VaV za roky 2008 - 2010**“

V priebehu rokov 2008 - 2010 boli vypracované všetky realizačné výstupy (čiastkové úlohy), ktoré zahrňovala prijatá úloha výskumu a vývoja.

II. STRUČNÁ ANOTÁCIA RIEŠENIA ÚLOHY VÝSKUMU A VÝVOJA

Etapy a čiastkové úlohy 2008 - 2010

Rok 2008

Etapa - E 01 - RV 01.01 - „Úvodná štúdia“

Úvodná štúdia úlohy výskumu a vývoja „*Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu*“ obsahuje všeobecné východiská, t.j. východiskový stav v riešení predmetnej problematiky rozvoja stavebníctva SR:

- Základné atribúty vývoja slovenského stavebníctva,
- Tendencie vývoja stavebnej produkcie v poslednom období,
- Bytová výstavba (Trh bývania),
- Nebytová výstavba (Trh nebytových budov),
- Inžinierska výstavba,
- Stavebné práce v zahraničí,
- Slovenské stavebníctvo v európskom kontexte.

Úvodná štúdia ďalej vymedzuje základné charakteristiky predmetnej úlohy výskumu a vývoja (VaV), t.j.:

- Ciele riešenia úlohy VaV,
- Obsahové zameranie úlohy VaV,
- Návrh metodiky riešenia úlohy VaV a postupu prác,
- Predpokladané prínosy riešenia úlohy VaV,
- Návrh odberateľov (používateľov) jednotlivých výstupov úlohy VaV,
- Čerpanie finančných prostriedkov na riešenie úlohy VaV.

V kontexte s úvodnou štúdiou bolo riešenie predmetnej úlohy VaV rozvrhnuté na obdobie troch rokov 2008 - 2010 a pozostávalo z nasledovných základných okruhov:

- Nové požiadavky na stavebníctvo (všeobecne a zvlášť v podmienkach Slovenska), vyplývajúce z dokumentov EÚ (napr. zo zelených kníh „Prispôsobenie sa zmene klímy v Európe“, smerníc k zmenám v oblasti bytových budov a pod.) ako aj z programov finančnej podpory Spoločenstva.
- Údajová základňa o stavebníctve a o okolí, ktoré predstavuje jeho vstupy, návrhy na objektivizáciu špecifických oblastí, zvlášť za okruh výstavby, ktorá nie je podchytená oficiálnym štatistickým zisťovaním.

- Vyhodnocovanie vývoja slovenského stavebníctva v posledných rokoch v oblasti jeho celkových výkonov, organizačnej štruktúry, základných výrobných faktorov, ekonomických výsledkov, cien a kvality produkcie a pod. a posúdenie jeho postavenia v rámci európskeho stavebného trhu.
- Makroekonomické a iné domáce i zahraničné podmienky, vytvárajúce rámce pre budúci rozvoj výstavby a stavebníctva.
- Strednodobé predikcie vývoja stavebnej produkcie a vybraných oblastí pôsobnosti slovenského stavebníctva.

Etapa - E 01 - RV 01.02 - „Slovenské stavebníctvo a jeho postavenie v rámci európskeho trhu“

V rámci tejto etapy úlohy výskumu a vývoja boli spracované dve štúdie:

RV 01.02.1 - „Postavenie slovenského stavebníctva v Európskej únii“

s nasledovným obsahom:

- Výsledky slovenského stavebníctva v roku 2007
- Výsledky európskeho stavebníctva v roku 2007
 - Stavebná produkcia celkom v roku 2007
 - Stavebná produkcia celkom v roku 2007 podľa štruktúry a smerov výstavby
 - Vývoj stavebnej produkcie za roky 2004 - 2007
 - Výsledky stavebného sektora v roku 2007 podľa jednotlivých krajín združenia Euroconstruct
 - Stavebná produkcia krajín Euroconstructu podľa smerov výstavby
 - Dokončené byty v roku 2007
 - Vybavenosť bytovým fondom
 - Hrubý domáci produkt a tvorba hrubého fixného kapitálu v roku 2007
 - Ceny stavebných prác na novej výstavbe a inflácia
 - Záver
- Príloha - Pozícia stavebníctva v krajinách EÚ.

RV 01.02.2 - „Vývojové tendencie slovenského stavebníctva v európskom kontexte“

s nasledovným obsahom:

- Makroekonomické rámce vývoja ekonomiky EÚ a Slovenska
- Rozvojové možnosti slovenského stavebníctva
 - Finančná kríza vo vzťahu k slovenskému stavebníctvu
 - Vývoj stavebnej produkcie
- Vývoj slovenského stavebníctva v kontexte s európskym stavebníctvom
- Príloha - Vývoj základných ukazovateľov ekonomiky krajín EÚ podľa prognózy EK.

Rok 2009

Etapa - E 02 - RV 02.01 - „Špecifiká rozvoja slovenského stavebníctva v roku 2008“

Táto etapa riešenia úlohy VaV bola zameraná na tieto témy:

- zhodnotenie vývoja makroekonomických veličín, ktoré ovplyvňujú vývoj investičnej výstavby,
- špecifikovanie vývoja stavebnej produkcie podľa investičného zamerania, charakterizovanie vývoja novej výstavby podľa smerov výstavby,
- charakterizovanie organizačného vývoja v stavebníctve, podnikateľských subjektov, malého a stredného podnikania, zamestnanosti v stavebníctve, produktivity práce, nezamestnanosti v stavebníctve,
- identifikovanie regionálnych aspektov rozvoja stavebníctva a zamestnanosti v stavebníctve,
- identifikácia faktorov, ktoré v roku 2008 ovplyvňovali vývoj stavebnej produkcie,
- konkretizovanie nových požiadaviek kladených v súčasnosti na stavebníctvo.

Konkrétny obsah štúdie bol nasledovný:

Úvod

1. Základné aspekty makroekonomického vývoja v roku 2008
2. Vývoj odvetvia stavebníctva v roku 2008
 - 2.1 Vývoj stavebnej produkcie v roku 2008
 - 2.2 Organizačný vývoj v stavebníctve v roku 2008
 - 2.3 Regionálne aspekty rozvoja stavebníctva v roku 2008
3. Identifikácia faktorov ovplyvňujúcich stavebnú produkciu
 - 3.1 Faktory ovplyvňujúce stavebnú produkciu
 - 3.2 Kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva
4. Predikcia dopytu po stavebných prácach v roku 2009
 - 4.1 Východiská pre stanovenie predikcie na rok 2009
 - 4.2 Stavebná produkcia za január a február 2009
 - 4.3 Predikcia vývoja stavebnej produkcie v roku 2009
 - 4.4 Komentár k predpokladanému vývoju
 - 4.4.1 Bytové budovy
 - 4.4.2 Nebytové budovy
 - 4.4.3 Inžinierske stavby
 - 4.4.4 Stavebná produkcia v zahraničí
 - 4.5 Vplyv predikcie objemu stavebnej produkcie v roku 2009 na zamestnanosť
5. Odporúčenia EÚ pre stavebníctvo, vízie stavebníctva, požiadavky

V danej štúdii v *prvej kapitole* správy sú uvedené základné charakteristiky makroekonomického vývoja na Slovensku v roku 2008 - vývoji HDP a jeho výdavkových zložiek, o miere investovania - vyjadrené tvorbou hrubého fixného kapitálu.

V *druhej kapitole* je uvedený vývoj odvetvia stavebníctva v roku 2008 s údajmi za základné ukazovatele stavebníctva o vývoji stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami, o stavebnej produkcii podľa klasifikácie stavieb (bytové budovy - dokončené, začaté a rozostavané byty, nebytové budovy, inžinierske stavby), za organizačný vývoj stavebníctva a tiež regionálne aspekty rozvoja stavebníctva.

Tretia kapitola pojednáva o faktoroch ovplyvňujúcich stavebnú produkciu a uvádza tiež niektoré informácie z „Kvalitatívnej štúdie slovenského stavebníctva 2008“, v ktorej sú uvedené výsledky výskumu aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva, ktorý uskutočnil CEEC Research¹.

Štvrtá kapitola je zameraná na predikciu dopytu po stavebných prácach na rok 2009, s východiskami pre jej odhad a komentárom za jednotlivé smery výstavby.

V poslednej *piatej kapitole* sú v stručnosti uvedené zásadné odporúčania EÚ pre stavebníctvo podľa stanoviska Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vývoj sektora stavebníctva v Európe“ (2009/C 27/05).

Etapa - E 02 - RV 02.02 - „Zintenzívnenie konkurenčného boja a podnikateľského prostredie v slovenskom stavebníctve“

Táto etapa riešenia úlohy VaV bola zameraná na tieto témy:

- analýza ekonomických, právnych a inštitucionálnych predpokladov rozvoja slovenského stavebníctva,
- rozbor podnikateľského prostredia v stavebníctve,
- určenie nových priorít v stavebníctve súvisiacich so vstupom Slovenska do Európskej menovej únie,
- posúdenie dopadov na stavebníctvo, spojených so vstupom od eurozóny.

Konkrétny obsah štúdie bol nasledovný:

Úvod

1. Všeobecné tendencie podnikateľského prostredia vo svete a na Slovensku

1.1 Hodnotenie obchodnej regulácie - podnikateľského prostredia Svetovou bankou (WBG)

1.2 Hodnotenie konkurenčnej pozície krajín sveta Inštitútom pre rozvoj riadenia (IMD)

1.3 Hodnotenie konkurenčnej pozície krajín sveta Svetovým ekonomickým fórom (WEF)

¹ Vacek J. a kol.: Kvalitatívni studie slovenského stavebníctví 2008 - materiál CEEC research a KPMG, 2008.

- 1.4 Porovnanie hodnotení WBG, IMD a WEF
2. Základné východiská pre súčasné podnikanie na Slovensku
 - 2.1 Podnikateľské prostredie na Slovensku vo vzťahu k stavebníctvu
 - 2.2 Negatívne javy v podnikateľskom prostredí na Slovensku
 - 2.3 Kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva
 - 2.4 Filozofia vývoja slovenského stavebníctva v ďalšom období
3. Európske stavebníctvo v roku 2008 a predpoklady jeho vývoja v rokoch 2009 - 2011
 - 3.1 Výsledky európskeho stavebníctva v roku 2008
 - 3.2 Predpokladaný vývoj európskeho stavebníctva v rokoch 2009 - 2011
 - 3.3 Záverečné zhrnutie

Záver

V danej štúdii v *prvej kapitole* sú uvedené výsledky hodnotenia podnikateľského prostredia Svetovou bankou (World Bank Group - WBG), ktoré boli prezentované v publikácii *Doing Business 2009*. Hodnotených bolo desať oblastí vzťahujúcich sa k regulácii podnikateľského prostredia a ochrany vlastníckych prác, v rámci indikátorov bolo posudzovaných 38 faktorov a na základe ich vyhodnotenia bolo určené poradie príslušnej krajiny. Pre porovnanie sú tiež uvedené hodnotenia konkurencieschopnosti jednotlivých krajín, resp. ekonomík, ktoré realizovali Inštitút pre rozvoj riadenia (IMD) a Svetové ekonomické fórum (WEF). Z tejto kapitoly je zrejmé postavenie Slovenska v rámci hodnotených krajín, ale ešte v období pred dopadom vplyvov globálnej hospodárskej krízy, resp. z jej začiatkov.

V *druhej kapitole* sú uvedené východiská pre podnikanie na Slovensku vo vzťahu k stavebníctvu - ako makroekonomické rámce a vývoj hlavných indikátorov, úrokové miery, inflácia a ďalej sú uvedené bariéry a impulzy pre podnikanie (legislatívny rámec pre podnikanie, administratívne zaťaženie podnikania, zásahy do slobody podnikania) a stručne je charakterizované podnikateľské prostredie v stavebníctve. V samostatnej časti kapitoly sú opísané vyskytujúce sa hlavné negatívne javy v podnikateľskom prostredí na Slovensku. V poslednej časti tejto kapitoly sú uvedené informácie z „Kvalitatívnej štúdie slovenského stavebníctva 2009“, v ktorej sú prezentované výsledky výskumu aktuálneho stavu a potenciálu slovenského stavebníctva, ktoré uskutočnil CEEC Research².

V *tretej kapitole* štúdie sú špecifikované výsledky stavebného trhu - stavebnej produkcie dosiahnuté v roku 2008 za 19 členských krajín združenia Euroconstruct. Porovnané sú údaje za medziročný vývoj stavebnej produkcie, stavebná produkcia na obyvateľa, štruktúra stavebnej produkcie v troch segmentoch výroby (bytová výstavba, výstavba nebytových budov a inžinierska výstavba), počet dokončených bytov a vybavenosť bytovým fondom v jednotlivých krajinách združenia. Z makroekonomických údajov sú sledované údaje za HDP, podiel

² Vacek a kol.: Kvalitatívna štúdia slovenského stavebníctva 2009 - Výskum potenciálu stavebníctví v zemích strednej a východnej Európy; materiál CEEC research a KPMG.

hrubého fixného kapitálu na tvorbe HDP a podiel stavebnej produkcie na HDP. Súčasne je venovaná pozornosť vývoju inflácie a cien stavebných prác (na novej výstavbe) za posledné štyri roky a očakávania v roku 2009. V závere tejto kapitoly sú uvedené prognózy - očakávania vo vývoji stavebnej produkcie v rokoch 2009 až 2011 a jej troch segmentoch. Na dosiahnutých výsledkoch stavebnej produkcie v roku 2008 a predpokladaného vývoja vidieť, že globálna hospodárska kríza postihla všetky krajiny tohto stavebného trhu. Negatívne vplyvy sa prejavujú v jednotlivých krajinách rôznou intenzitou recesie stavebnej produkcie a v lepších prípadoch v znížení tempa rastu.

Etapa - E 02 - RV 02.03 „Strednodobá predikcia vývoja stavebnej produkcie a vybraných oblastí pôsobnosti slovenského stavebníctva“

Táto etapa riešenia úlohy VaV bola zameraná na tieto témy:

- špecifikácia princípov a kritérií trvalo udržateľného rozvoja stavebníctva, vývoj a východiská,
- identifikácia zamerania stratégie rozvoja stavebníctva na základe analýzy špecifických problémov a súčasného vývoja slovenského stavebníctva a spôsobov zvýšenia konkurencieschopnosti tohto odvetvia a pri rešpektovaní ekonomického a environmentálneho hľadiska,
- predikcia vývoja odvetvia stavebnej výroby ako celku do roku 2010 s výhľadom do roku 2015, vývoj štruktúry stavebnej produkcie, vývoj podľa odborov - bytová výstavba, nebytové budovy, inžinierska výstavba, obnova a údržba, práce v zahraničí, strategické ciele a ekonomické kritériá technického a technologického rozvoja, kvantitatívne a kvalitatívne aspekty vývoja zamestnanosti, miezd a produktivity práce v stavebníctve, organizačný vývoj stavebníctva, podnikateľské štruktúry v stavebníctve, regionálne trendy vývoja stavebníctva, veda a výskum v stavebníctve, vývoj informačných technológií, materiálové zabezpečenie stavebníctva, silné a slabé stránky jeho rozvoja a pod.),
- definovanie faktorov ovplyvňujúcich (pozitívne i negatívne) dopyt po stavebnej produkcii,
- vymedzenie otvorených problémov vo vývoji výstavby a stavebníctva z dlhodobého hľadiska.

Konkrétny obsah štúdie bol nasledovný:

Úvod

1. Makroekonomické projekcie vývoja globálnej ekonomiky a ekonomiky SR
 - 1.1 Vonkajšie ekonomické prostredie hospodárstva SR
 - 1.2 Súčasná situácia v ekonomike SR
 - 1.3 Očakávaný ekonomický vývoj v SR
 - 1.4 Stavebníctvo a jeho postavenie v čase krízy
2. Vývojové tendencie slovenského stavebníctva
 - 2.1 Základné makroekonomické východiská
 - 2.2 Aktuálny vývoj slovenského stavebníctva

2.3 Stavebný trh podľa smerov výstavby

2.3.1 Bytové budovy

2.3.2 Nebytové budovy

2.3.3 Inžinierske stavby

2.4 Faktory pôsobiace na vývoj stavebnej produkcie

2.4.1 Faktory pôsobiace na dopyt po stavebnej produkcii

2.4.1.1 Faktory a ich pôsobenie na výstavbu bytových budov

2.4.1.2 Faktory a ich pôsobenie na výstavbu nebytových budov

2.4.1.3 Faktory a ich pôsobenie na výstavbu inžinierskych stavieb

2.4.2 Negatívne javy v podnikateľskom prostredí na Slovensku

2.5 Opatrenia vlády SR na zmiernenie dopadov hospodárskej krízy vo vzťahu k stavebníctvu

2.5.1 Opatrenia vlády SR na zmiernenie hospodárskej krízy, ktoré priamo súvisia so stavebníctvom

2.5.2 Opatrenia, ktoré sa priamo nedotýkajú stavebníctva, ale môžu mať dopad na jeho vývoj

2.6 Návrhy opatrení FIEC pre európske stavebníctvo v dobe globálnej krízy

2.7 Výhľad vývoja stavebnej produkcie

2.7.1 Vývoj stavebnej produkcie v krajinách združenia Euroconstruct

2.7.2 Budúci vývoj stavebnej produkcie na Slovensku

2.7.3 Vývoj stavebníctva a jeho dopady na zamestnanosť

2.7.4 Ďalšia vízia slovenského stavebníctva

Záver

V kontexte s obsahom etapy E 02 - RV 02.03, ktorý bol navrhnutý spolu s ostatnými etapami úlohy VaV „Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu“ ešte v januári 2008, je potrebné poznamenať, že bol koncipovaný v období, keď sa slovenské stavebníctvo nachádzalo v období maximálneho rozmachu a rozvoja. Globálna svetová finančná a hospodárska kríza, ktorá sa začala výraznejšie pripúšťať na Slovensku až začiatkom roka 2009 si vyžiadala určité korekcie a prispôsobenie v obsahu etáp úlohy VaV riešených v roku 2009. Z tohto pohľadu bolo korigované a aktuálnej situácii prispôsobené aj zameranie „Strednodobej predikcie vývoja stavebnej produkcie a vybraných oblastí pôsobnosti slovenského stavebníctva“.

Rok 2010

Etapa - E 03 - RV 03.01 - „Špecifiká rozvoja slovenského stavebníctva v roku 2009“

Táto etapa riešenia úlohy VaV bola zameraná na tieto témy:

- analýza vývoja makroekonomických veličín, ktoré ovplyvňujú vývoj investičnej výstavby (vývoj HDP a podiel stavebníctva na HDP, vývoj miery investovania, pridaná hodnota, cenového vývoja, atď.),

- špecifikovanie vývoja stavebnej produkcie podľa investičného zamerania, charakterizovanie vývoja novej výstavby podľa smerov výstavby (bytová výstavba, nebytová výstavba - budovy, inžinierska výstavba), vývoja prác v zahraničí,
- charakterizovanie organizačného vývoja v stavebníctve, podnikateľských subjektov, malého a stredného podnikania, zamestnanosti v stavebníctve, produktivity práce, nezamestnanosti v stavebníctve,
- identifikovanie regionálnych aspektov rozvoja stavebníctva a zamestnanosti v stavebníctve,
- identifikácia faktorov, ktoré v roku 2009 ovplyvňovali vývoj stavebnej produkcie,
- kvalitatívnu analýzu stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva,
- predikciu dopytu po stavebných prácach v roku 2010 v členení na bytové budovy, nebytové budovy a inžinierske stavby,
- posúdenie vplyvu predikcie objemu stavebnej produkcie v roku 2010 na zamestnanosť v stavebníctve.

Konkrétny obsah štúdie bol nasledovný:

Úvod

1. Základné aspekty makroekonomického vývoja v roku 2009
 - 1.1 Základné vývojové tendencie v hospodárstve SR v roku 2009
2. Vývoj odvetvia stavebníctva v roku 2009
 - 2.1 Vývoj stavebnej produkcie v roku 2009
 - 2.2 Organizačný vývoj v stavebníctve v roku 2009
 - 2.3 Regionálne aspekty rozvoja stavebníctva v roku 2009
 - 2.3.1 Vývoj stavebnej produkcie v regiónoch SR v roku 2009
 - 2.3.2 Vývoj zamestnanosti a produktivity práce v regiónoch SR v roku 2009
 - 2.3.3 Výstavba bytov podľa regiónov SR v roku 2009
3. Identifikácia faktorov ovplyvňujúcich stavebnú produkciu
 - 3.1 Faktory ovplyvňujúce stavebnú produkciu
 - 3.1.1 Faktory a ich pôsobenie na výstavbu bytových budov
 - 3.1.2 Faktory a ich pôsobenie na výstavbu nebytových budov
 - 3.1.3 Faktory a ich pôsobenie na výstavbu inžinierskych stavieb
 - 3.2 Kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva
4. Predikcia dopytu po stavebných prácach v roku 2010
 - 4.1 Východiská pre stanovenie predikcie na rok 2010
 - 4.2 Stavebná produkcia za január 2010
 - 4.3 Predikcia vývoja stavebnej produkcie v roku 2010
 - 4.4 Komentár k predpokladanému vývoju
 - 4.4.1 Bytové budovy (výstavba bytových budov)
 - 4.4.2 Nebytové budovy

4.4.3 Inžinierske stavby

4.4.4 Stavebná produkcia v zahraničí

4.5 Vplyv predikcie objemu stavebnej produkcie v roku 2010 na zamestnanosť

4.6 Ohrozenia a príležitosti slovenského stavebníctva

Záver

V danej štúdií v *prvej kapitole* sú uvedené základné charakteristiky makroekonomického vývoja na Slovensku v roku 2009 - vývoj HDP a jeho výdavkových zložiek, miera investovania vyjadrená tvorbou hrubého fixného kapitálu.

V *druhej kapitole* je uvedený vývoj odvetvia stavebníctva v roku 2009 s údajmi za základné ukazovatele stavebníctva o vývoji stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami, o stavebnej produkcii podľa klasifikácie stavieb (bytové budovy - dokončené, začaté a rozostavané byty, nebytové budovy, inžinierske stavby), za organizačný vývoj stavebníctva a tiež regionálne aspekty rozvoja stavebníctva.

Tretia kapitola pojednáva o faktoroch ovplyvňujúcich stavebnú produkciu a uvádza tiež niektoré informácie z „Kvartálnej analýzy stavu a vývoja slovenského stavebníctva 02/2010“, v ktorej sú zachytené výsledky výskumu aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva z februára 2010, ktorý uskutočnila spoločnosť CEEC Research v spolupráci s KPMG³.

Štvrtá kapitola je zameraná na predikciu dopytu po stavebných prácach na rok 2010, s východiskami pre jej odhad a komentárom za jednotlivé smery výstavby.

Etapa - E 03 - RV 03.02 - „Vývoj slovenského stavebníctva v procese celkovej globalizácie“

Táto etapa riešenia úlohy VaV bola zameraná na tieto témy:

- vplyv rastu ekonomiky na vývoj stavebníctva,
- zintenzívnenie konkurenčného boja, tlak na inováciu podnikovej stratégie v stavebníctve,
- otvorenie hraníc a podnikateľské príležitosti pre slovenských stavbárov,
- tlak na podnikateľskú etiku, kvalitu, z pohľadu stavebníctva.

Konkrétny obsah štúdie bol nasledovný:

Úvod

1. Vplyv vývoja ekonomiky Slovenska na vývoj stavebníctva

³ Vacek J. a kol.: Kvartálna analýza stavu a vývoja slovenského stavebníctva 02/2010 - materiál CEEC Research, KPMG Slovensko a Ipsos Tambor SR, 2010.

- 1.1 Globálne ekonomické prostredie hospodárstva Slovenska
- 1.2 Aktuálna situácia v ekonomike Slovenska
- 1.3 Očakávaný ekonomický vývoj na Slovensku
- 1.4 Vývoj stavebníctva v kontexte s vývojom ekonomiky Slovenska
 - 1.4.1 Reálny vývoj slovenského stavebníctva
 - 1.4.2 Vývoj slovenského stavebníctva v prvom polroku 2010
 - 1.4.3 Kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva
 - 1.4.4 Programové vyhlásenie novej vlády SR a jeho očakávaný prínos k rozvoju stavebníctva
2. Konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky a odvetvia stavebníctva
 - 2.1 Hodnotenie obchodnej regulácie - podnikateľského prostredia Svetovou bankou (WBG)
 - 2.2 Hodnotenie konkurenčnej pozície krajín sveta Inštitútom pre rozvoj riadenia
 - 2.3 Hodnotenie konkurenčnej pozície sveta Svetovým ekonomickým fórom (WEF)
 - 2.4 Porovnanie hodnotení WBG, IMD a WEF
 - 2.5 Podnikateľské prostredie na Slovensku v kontexte hodnotenia Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory
 - 2.6 Stavebníctvo Európskej únie a jeho výzvy v dobe globálnej krízy
3. Európske stavebníctvo v roku 2009 a predpoklady jeho vývoja v rokoch 2010 - 2012
 - 3.1 Výsledky európskeho stavebníctva v roku 2009
 - 3.2 Predpokladaný vývoj európskeho stavebníctva v rokoch 2010 - 2012
 - 3.3 Záverečné zhrnutie

Záver

V danom kontexte je *prvá kapitola štúdie* zameraná na makroekonomické projekcie vývoja globálnej ekonomiky a ekonomiky Slovenska z rôznych pohľadov, na globálne ekonomické prostredie Slovenska, aktuálnu situáciu v ekonomike Slovenska, opatrenia smerujúce k zmierneniu dopadov globálnej finančnej a hospodárskej krízy z pozície vlády SR a Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, názory na podnikateľské prostredie na Slovensku podľa prieskumov Podnikateľskej aliancie Slovenska, ďalej je to očakávaný ekonomický vývoj na Slovensku podľa rôznych inštitúcií (Inštitút finančnej politiky - MF SR, NBS, Európska komisia, OECD). Následne sú to otázky vplyvu vývoja slovenskej ekonomiky na vývoj slovenského stavebníctva, vývoj stavebníctva v prvom polroku 2010, resp. kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva. Podobné účinky má aj programové vyhlásenie novej vlády SR vo vzťahu k zlepšeniu situácie v stavebníctve.

V *druhej kapitole štúdie* je posudzovaná konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky a odvetvia stavebníctva. Uvedené sú výsledky hodnotenia podnikateľského prostredia Svetovou bankou (World Bank Group - WBG), ktoré boli prezentované v publikácii Doing Business 2010. Hodnotených bolo desať oblastí vzťahujúcich sa k regulácii podnikateľského prostredia a ochrany vlastníckych práv, v rámci indikátorov bolo posudzovaných 38 faktorov a na základe ich vyhodnotenia bolo určené

poradie príslušnej krajiny. Pre porovnanie sú tiež uvedené hodnotenia konkurencieschopnosti jednotlivých krajín, resp. ekonomík, ktoré realizovali Inštitút pre rozvoj riadenia (IMD) a Svetové ekonomické fórum (WEF). Z tejto kapitoly je zrejmé, že postavenie Slovenska v rámci hodnotených krajín už odrážalo prejavy vplyvov globálnej hospodárskej krízy. Osobitne je v tejto kapitole venovaná pozornosť podnikateľskému prostrediu na Slovensku v kontexte hodnotenia Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a stavebníctvu Európskej únie a jeho výzvam v dobe globálnej krízy, ktoré formuloval hlavne FIEC (Európska federácia stavebného priemyslu).

V tretej kapitole štúdie sú špecifikované výsledky európskeho stavebného trhu - stavebnej produkcie dosiahnuté v roku 2009 (vývoj stavebnej produkcie, stavebná produkcia na obyvateľa, štruktúra stavebnej produkcie - bytová výstavba, výstavba nebytových budov a inžinierska výstavba a ďalšie údaje vrátane makroekonomických ukazovateľov) za 19 členských krajín združenia Euroconstruct. V závere tejto kapitoly sú uvedené prognózy - očakávania vo vývoji stavebnej produkcie v rokoch 2010 až 2012 Na dosiahnutých výsledkoch stavebnej produkcie v roku 2009 a predpokladaného vývoja vidieť, že globálna hospodárska kríza postihla všetky krajiny tohto stavebného trhu. Negatívne vplyvy sa prejavujú v jednotlivých krajinách rôznou intenzitou recesie stavebnej produkcie a v lepších prípadoch v znížení tempa rastu.

Etapa - E 03 - RV 03.03 - „Strategické zámery a vízia vývoja slovenského do roku 2015, s výhľadom do roku 2020“

Táto etapa riešenia úlohy VaV bola zameraná na tieto témy:

- východiská pre stratégiu (makroekonomický rámec, hlavné súvislosti vývoja slovenského stavebníctva, stav a možnosti využitia potrebných finančných zdrojov, „swot“ analýza pre budúcnosť stavebníctva),
- kvantifikačný dopyt po vybraných odboroch stavebníctva,
- riziká a obmedzenia rozvoja stavebníctva,
- priority a ciele rozvoja stavebníctva,
- vízia vývoja slovenského stavebníctva v dlhodobom horizonte.

Konkrétny obsah štúdie bol nasledovný:

Úvod

1. Analytické východiská pre stratégiu vývoja slovenského stavebníctva
 - 1.1 Súčasný stav a úloha odvetvia stavebníctva v hospodárstve SR
 - 1.2 Hlavné vývojové rámce makroekonomického prostredia SR
 - 1.2.1 Vývoj základných makroekonomických ukazovateľov
 - Vývoj výkonnosti hospodárstva

- Ukazovatele trhu práce
- 1.2.2 Vývoj investičných aktivít
 - Torba hrubého fixného kapitálu
 - Prílev priamych zahraničných investícií
 - Odlev priamych investícií do zahraničia
 - Výstavba bytov
- 1.3 Postavenie a základné charakteristiky vývoja odvetvia stavebníctva SR
 - 1.3.1 Súhrnné výsledky o vývoji odvetvia stavebníctva
 - Stavebná produkcia
 - Ceny stavebných prác
 - Zamestnanosť, produktivita práce a mzdy v stavebníctve
 - Negatívne javy prejavujúce sa v stavebníctve
 - Organizačný rozvoj stavebníctva
 - Stavebná produkcia podľa smerov výstavby
 - 1.3.2 Rozhodujúce faktory pôsobiace na vývoj odvetvia stavebníctva
 - Faktory a ich pôsobenie na výstavbu bytových budov
 - Faktory a ich pôsobenie na výstavbu nebytových budov
 - Faktory a ich pôsobenie na výstavbu inžinierskych stavieb
 - 1.3.3 Slovenské stavebníctvo v kontexte európskeho stavebníctva
 - Stavebníctvo Európskej únie z pohľadu FIEC
 - FIEC a jeho príspevok k ozdraveniu európskeho stavebníctva
 - Európske stavebníctvo podľa združenia Euroconstruct
 - 1.3.4 Konkurencieschopnosť a podnikateľské prostredie v SR
 - Hodnotenie konkurenčnej pozície krajín Svetovým ekonomickým fórom (WEF)
 - Podnikateľské prostredie v SR z pohľadu Podnikateľskej aliancie Slovenska
 - 1.3.5 Konkurencieschopnosť slovenských stavebných firiem
 - 1.3.6 Kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva
 - Prieskum CEEC research - analýza slovenského stavebníctva
 - Konjunkturálne prieskumy ŠÚ SR - stavebníctvo
- 2. Perspektívy vývoja slovenského stavebníctva do roku 2015
 - 2.1 Trendy vývoja hospodárstva SR v nadchádzajúcom období - ako základné východiská pre rozvoj stavebníctva
 - 2.2 Faktory spoločenskej objednávky a dopytu po stavebnej produkcii
 - 2.3 Tendencie vývoja v profilujúcich smeroch výstavby
 - Bytové budovy (bytová výstavba)
 - Nebytové budovy (nebytová výstavba)
 - Inžinierske stavby (inžinierska výstavba)
 - 2.4 Opatrenia novej vlády SR a odporúčania Podnikateľskej aliancie Slovenska pre zlepšenie podnikateľského prostredia

- Programové vyhlásenie novej vlády SR a jeho očakávaný prínos k rozvoju stavebníctva
- Odporúčania Podnikateľskej aliancie Slovenska pre zlepšenie podnikateľského prostredia

2.5 Predpokladaný vývoj stavebníctva v rokoch 2010 - 2015

3. Vízia vývoja slovenského stavebníctva

V kontexte s celkovým obsahom riešenia úlohy VaV „Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu“ ktorý bol navrhnutý ešte v januári 2008, je potrebné poznamenať, že bol koncipovaný v období, keď sa slovenské stavebníctvo nachádzalo v období maximálneho rozmachu a rozvoja. Koncom roka 2008 a výraznejšie až začiatkom roka 2009 sa však začala na Slovensku prejavovať globálna finančná a hospodárska kríza, ktorá zásadne ovplyvnila aj vývoj stavebníctva. To do značnej miery poznačilo tiež scenár riešenia predmetnej úlohy VaV a muselo prísť v priebehu riešenia k určitým korekciám, resp. k zaradeniu nových tém riešenia. Týka sa to osobitne aj štúdie „Strategické zámery a vízia vývoja slovenského stavebníctva do roku 2015, s výhľadom do roku 2020“, keď stratégia vývoja stavebníctva mala byť podľa zadania úlohy VaV v podstate pokračovaním úspešného vývoja stavebníctva od roku 2000 a nie reakciou na hlboký prepád v roku 2009, resp. 2010 a nové východiskové pozície stavebníctva.

Štúdia „Strategické zámery a vízia vývoja slovenského stavebníctva do roku 2015, s výhľadom do roku 2020“ je poslednou a predstavuje určité zhrnutie problematiky vývoja slovenského stavebníctva, tak ako bola riešená v predchádzajúcom období, samozrejme s aktualizáciou štatistických a ďalších informácií a zároveň je zameraná na stanovenie strategických zámerov a vízie vývoja slovenského stavebníctva v nadchádzajúcom období.

Prvá kapitola štúdie zameraná na základné analytické charakteristiky vývoja odvetvia stavebníctva, ktoré konkrétne zahŕňujú témy, ako sú napr. postavenie a úloha odvetvia stavebníctva v hospodárstve SR, hlavné vývojové rámce makroekonomického prostredia v SR (vývoj základných makroekonomických ukazovateľov, vývoj investičných aktivít), základné charakteristiky súhrnné výsledky o vývoji stavebníctva (vývoj objemu stavebnej produkcie; zamestnanosť, produktivita práce a mzdy v stavebníctve; organizačný rozvoj stavebníctva, stavebná produkcia podľa smerov výstavby, atď.), rozhodujúce faktory pôsobiace na vývoj odvetvia stavebníctva, konkurencieschopnosť slovenských stavebných firiem, slovenské stavebníctvo v kontexte európskeho stavebníctva, podnikateľské prostredie v SR a jeho vplyv na rozvoj stavebníctva, kvalitatívna analýza aktuálneho stavu a potenciálneho vývoja slovenského stavebníctva a pod.

V druhej kapitole štúdie sú posudzované trendy vývoja hospodárstva SR v nadchádzajúcom období - ako základné východiská pre rozvoj slovenského stavebníctva, ďalej sú to faktory

spoločenskej objednávky a dopytu po stavebnej produkcii, tendencie vývoja v profilujúcich smeroch výstavby (bytové budovy - bytová výstavba; nebytové budovy - nebytová výstavba; inžinierske stavby - inžinierska výstavba), opatrenia novej vlády SR a odporúčania Podnikateľskej aliancie Slovenska pre zlepšenie podnikateľského prostredia (Programové vyhlásenie novej vlády SR a jeho očakávaný prínos k rozvoju stavebníctva a odporúčania PAS pre zlepšenie podnikateľského prostredia) a nakoniec predpokladaný vývoj slovenského stavebníctva v rokoch 2010 - 2015.

V tretej kapitole štúdie je naznačená vízia vývoja slovenského stavebníctva v ďalšom období, konkretizované sú tiež slabé a silné stránky stavebníctva, ako i jeho ohrozenia a príležitosti.

V ďalšom texte sú uvedené závery k predpokladanému vývoju slovenského stavebníctva do roku 2015 a k vízii jeho ďalšieho vývoja:

K predpokladanému vývoju stavebníctva v rokoch 2010 - 2015

Vývoj **stavebníctva** v ďalšom období je závislý predovšetkým od celkovej stratégie hospodárskej politiky Slovenska. V súčasnosti existuje materiál Stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti⁴. V prvotnej Dlhodobej vízii rozvoja slovenskej spoločnosti bol formulovaný základný cieľ - smerovanie Slovenska k vytváraniu predpokladov znalostnej ekonomiky a spoločnosti a k formovaniu podmienok kvality a udržateľnosti života v podobe znalostne sociálneho modelu. V nadväznosti na to sa Stratégia vymedzuje ako cielená adaptácia, ktorej ciele a prostriedky majú v strednodobom časovom horizonte reálne navodzovať žiaduce smerovanie rozvoja. Stratégia, kontrastne k Vízii, už venuje zvýšenú pozornosť hľadaniu ciest a nástrojov na realizáciu cieľov. Je potrebné však uviesť vo vzťahu danej Stratégie k stavebníctvu, že nie je koncipovaná tak, aby sa z rozvojových cieľov dali následne odvodiť aj potreby a rozvoj jednotlivých smerov investičnej výstavby.

Vývoj, resp. rast stavebnej produkcie je úmerný investičnej aktivite v krajine. Investície, ktoré spolu so spotrebou tvoria hlavné zložky HDP zvyšujú potenciálny produkt krajiny a vytvárajú tak predpoklady pre dlhodobý ekonomický rast. Investície sú však najmenej stabilnou a teda i najobtiažnejšie predvídateľnou zložkou HDP. Ukázal to hlavne rok 2009 ale i 2010, keď vplyvom globálnej finančnej a hospodárskej krízy došlo k veľkému poklesu verejných investícií, ktoré majú vysoký podiel na stavebnej produkcii. V poslednom období však výrazne klesol aj objem súkromných investícií.

⁴ Táto stratégia bola vypracovaná v rámci projektu „Vízia a stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti“ Slovenskou akadémiou vied a ďalšou skupinou odborníkov z rôznych inštitúcií SR. Spracovaná bola na podnet z Programového vyhlásenia vlády Róberta Fica. V marci 2010 zoberala vláda SR túto stratégiu na vedomie a 9.03.2010 bola predložená na odbornú a verejnú diskusiu.

Konkrétna kvantifikácia účinkov predpokladov vývoja makroekonomického prostredia a ich dosahu na stavebnú produkciu nie je jednoduchá. Je však predpoklad, že v najbližšom období pri očakávanom ekonomickom raste (HDP) nemusí byť v dôsledku nadmerných vnútorných a vonkajších nerovnováh zaznamenaný aj rast investičných a stavebných aktivít. Vo vzťahu k stavebnej produkcii ide aj o ťažší odhad prílevu zahraničného kapitálu, ktorý pri obmedzených domácich zdrojov spôsobuje zvýšenú mieru stochastičnosti pri kvantifikácii možného vývoja stavebnej produkcie.

Pri odhade možného vývoja stavebnej produkcie v období 2010-2015 sa vychádzalo z odhadov reálneho rastu HDP, ktoré MF SR prognózuje v úrovni 4,0 % v roku 2010, 3,3 % v roku 2011 a v ďalšom období nad 4,5 % (ekonomika Slovenska pritom veľmi citlivo reaguje aj na vývoj ekonomiky eurozóny a na vývoj stredoeurópskeho regiónu) a tvorby hrubého fixného kapitálu s postupným nárastom investícií do stavieb, pri plnení týchto cieľov hospodárskej politiky:

- zabezpečenie prijateľného vývoja inflácie⁵, vytvorenie predpokladov pre stabilný vývoj úrokových sadzieb,
- rozširovanie a propagovanie ďalších foriem financovania investícií aj metódou PPP (verejno-súkromné partnerstvo), úvery z nadnárodných bánk a pod.,
- prehodnotenia stimulačných opatrení pre príliv priamych zahraničných investícií,
- zníženie deficitu bežného účtu platobnej bilancie na prijateľných hraniciach.

Ako jeden zo spôsobov odhadu vývoja stavebnej produkcie možno použiť vzťah vyjadrený ako podiel stavebnej produkcie na HDP v predchádzajúcich rokoch.

Podiel stavebnej produkcie (SP), vrátane produkcie v zahraničí na HDP v % (v b. c.)

Tabuľka 1

Ukazovateľ	1999	2000	2001	2002	2003	2004
HDP v mil. Eur	28 099	31 161	33 836	36 818	40 583	45 128
Stavebná produkcia v mil. Eur ^{*)}	2 112	2 375	2 621	2 832	3 074	3 428
SP/HDP v %	7,52	7,62	7,75	7,69	7,57	7,60
Ukazovateľ	2005	2006	2007	2008	2009	1. polrok 2010
HDP v mil. Eur	49 280	55 045	61 547	67 221	63 332	31 428
Stavebná produkcia v mil. Eur ^{*)}	4 157	4 963	5 484	6 473	5 790	2 372
SP/HDP v %	8,44	9,02	8,91	9,63	9,14	7,55

^{*)} Za roky 1999-2009 ide o najnovšie údaje z ročného výkazníctva o vývoji stavebnej produkcie, ktoré budú publikované v Ročenke stavebníctva 2010, ŠÚ SR, december 2010; 1. polrok 2010 - Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 2/2010, ŠÚ SR, september 2010.

⁵ Odhadované medziročné zvýšenie inflácie o 1,4 % v roku 2010 je z 2/3 výsledkom globálneho nárastu cien energií (ekonomické oživenie) a potravín (zlá úroda). Domáci balíček opatrení sa podieľa na zvýšení inflácie len 1/3. Po roku 2011 sa očakávajú vyššie hodnoty inflácie (rast o 3,7 %) z dôvodu rýchlejšej cenovej konvergencie Slovenska k cenovej úrovni EÚ pri absencii kurzového kanála (trendového posilňovania slovenskej koruny).

Podiel stavebnej produkcie z HDP bol v bežných cenách v rokoch 1999 až 2004 v rozpätí od 7,52 % (rok 1999) do 7,69 % (rok 2002) a od roku 2005 od 8,44 % (rok 2005) do 9,63 % (rok 2008), či 9,14 % (rok 2009). Za 1. polrok 2010 je už evidentný pokles podielu stavebnej produkcie na HDP, ktorý sa vrátil zhruba na úroveň pred rokom 2005.

V odvetví stavebníctva sa očakáva, že v roku 2010 dôjde ešte k poklesu celkového objemu stavebnej produkcie (7,2 %). Pokračovanie poklesu stavebníctva signalizuje napr. aj indikátor dôvery v stavebníctve. Podľa konjunkturálneho prieskumu v septembri 2010 medzi najvýraznejšie faktory obmedzujúce rast stavebnej produkcie zaradili stavebné firmy nedostatočný dopyt po stavebnej produkcii (51 %) a finančné obmedzenia (30 %). Až 40 % stavebných podnikov uvažuje do konca roka 2010 s ďalším prepúšťaním zamestnancov. Od roku 2011 by mala následne stavebná produkcia rásť (cca 7,1 %), pričom v roku 2012 a 2013 by malo dôjsť k ďalšiemu poklesu tempa rastu.

Priemet predchádzajúcich úvah do predpokladaného vývoja objemu stavebnej produkcie stavebníctva obsahuje nasledujúca tabuľka.

Predpokladaný vývoj stavebnej produkcie v období 2010 - 2015

Tabuľka 2

Ukazovateľ	M. j.	Skutočnosť 2009	Odhad 2010	Prognóza				
				2011	2012	2013	2014	2015
Stavebná produkcia ⁶	mil. Eur, b. c.	5 790,4	5 334,0	5 710,2	5 845,0	6 007,2	6 344,0	6 741,7
	index predch. rok = 100 (%)	89,5	92,8	107,1	102,4	102,8	105,6	106,3
Priemerný počet zamestnancov	fyzické osoby v tis.	184,7	177,8	180,5	182,8	183,6	184,3	185,8
	index predch. rok = 100 (%)	101,4	96,3	101,5	101,3	100,4	100,4	100,8
Produktivita práce na zamestnanca	v Eur	31 181	30 000	31 636	31 975	32 719	34 422	36 285
	index predch. rok = 100 (%)	89,2	96,2	105,5	101,1	102,3	105,2	105,4

Prameň: ŠÚ SR - skutočnosť; ÚEOS - Komercia, a.s., Bratislava - prognóza

Na vývoj stavebnej produkcie pôsobí obecné viacero rôznych faktorov a v období hospodárskej krízy a dostupnosti údajov o reálnosti plánovaných zámerov je obtiažne explicitne predpokladať vývoj v tomto odvetví. Z globálneho pohľadu **budú ale najintenzívnejší vývoj stavebnej produkcie ovplyvňovať:**

- charakter ďalšieho vývoja hospodárskej a finančnej krízy (trvanie, priebeh, ukončenie) a jej dopady na makroekonomický vývoj na Slovensku (dopyt po tovaroch a výrobkoch),
- dopyt po výsledkoch stavebnej produkcie a dostatok zdrojov na jej realizáciu (finančné zdroje u obyvateľstva, u právnických osôb, verejné zdroje, prílev zahraničných investícií, dostupnosť úverov),

⁶ Prognózovaná stavebná produkcia by sa na predpokladanom vývoji HDP podieľa 8,14 % v roku 2010, 8,13 % v roku 2011, 7,74 % v roku 2012 a 7,37 % v roku 2013.

- intenzita využitia fondov Európskej únie (pripravenosť projektov, ich vyhodnotenie, výber dodávateľa a realizácia, sledovanie nákladov, ich zúčtovanie a preplatenie),
- v júni 2010 sa uskutočnili parlamentné voľby a nová vláda SR môže záväzkami, ktoré formulovala vo svojom programovom vyhlásení značne ovplyvniť aj vývoj v odvetví stavebníctva,
- nemalý vplyv na ďalšie smerovanie odvetvia stavebníctva môžu z regionálneho hľadiska mať aj komunálne voľby, ktoré sa konali 27. novembra 2010,
- v značnej miere aj vývoj podnikateľského prostredia (legislatíva, dane a odvody, mzdy - minimálna mzda, Zákonník práce).

Vývoj zamestnanosti v stavebníctve bude ovplyvnený predovšetkým vývojom:

- dopytu po stavebných prácach na stavebnom trhu,
- úrovňou a žiaducim vývojom produktivity práce v stavebníctve a
- vývojom základných miezd a to aj vzhľadom na relatívny prebytok zamestnancov ale zároveň nedostatok kvalifikovaných pracovných síl v stavebníctve.

Čo sa týka ďalšieho vývoja počtu zamestnancov v stavebníctve možno skonštatovať, že v poslednom období bol pre stavebníctvo charakteristický predovšetkým nárast počtu živnostníkov v porovnaní s počtom zamestnancov v ostatných veľkostných kategóriách podnikov. Za 1. až 3. štvrtrok 2010 oproti rovnakému obdobiu roka 2010 narástol znovu počet týchto zamestnancov, a to o 0,1 % na 109 762 osôb. V porovnaní s koncom roka 2009 počet týchto zamestnancov klesol iba o 215 osôb. Z celkového počtu zamestnancov v stavebníctve živnostníci už tak predstavujú 61,1 % (v roku 2009 - 59,6 %). Na druhej strane sa počet zamestnancov v malých podnikoch (0-49 zamestnancov) znížil za 1. až 3. štvrtrok 2010 v porovnaní s koncom roka 2009 o 3 039 osôb a v stredných podnikoch (50-249 zamestnancov) o 1 490 osôb. Vo veľkých podnikoch (nad 250 zamestnancov) došlo v rovnakom období k miernemu rastu počtu zamestnancov (o 103 osôb). Na druhej strane však veľké stavebné firmy ako napr. Doprastav alebo Váhostav SK ohlásili do konca roka 2010 prepustenie viac ako tisíc zamestnancov, z dôvodu pozastavenia PPP projektov. Pre kategóriu živnostníkov je zároveň charakteristická najnižšia produktivita práce zo stavebnej produkcie (cca 56 % z celkovej produktivity práce na zamestnanca v stavebníctve).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a vzhľadom na to, že ŠÚ SR údaje za živnostníkov len odhaduje⁷, nie je možné celkom objektívne predvídať budúci vývoj zamestnanosti ako i vývoj produktivity práce v stavebníctve ako celku. Obecne sa však ukazuje, že väčšie stavebné

⁷ Absencia dokonalého a komplexného sledovania a vykazovania stavu a vývoja živnostenského podnikania na Slovensku všeobecne a pre podmienky stavebníctva zvlášť, neumožňuje vytvoriť si bezprostrednú, úplnú a objektívnu predstavu o skutočnom vývoji podnikania v tejto oblasti. Podľa nášho názoru by tu boli žiaduce určité úpravy, ktoré by viedli k priblíženiu sa k skutočnosti, aby mohla slúžiť napr. aj za východisko pri predikcii budúcich možných trajektórií rozvoja tohto druhu podnikania.

firmy v minulom období uprednostňovali spoluprácu so živnostníkmi pred väčším zamestnávaním vlastných kmeňových zamestnancov.

Celkovo sa domnievame, že v nasledujúcich rokoch by sa počet zamestnancov v stavebníctve mohol pohybovať v úrovni cca 180,5 tis. osôb v roku 2011 do 185,8 tis. osôb v roku 2015, pričom z kvalitatívneho hľadiska by bolo žiaduce, aby sa zvyšoval počet kmeňových zamestnancov v jednotlivých veľkostných kategóriách stavebných podnikov pri súčasnom poklese počtu živnostníkov v stavebníctve.

Možno skonštatovať, že väčšie stavebné podniky ešte stále ovládajú slovenský stavebný trh (majú vytvorené aj napriek hospodárskej a finančnej kríze určité zásoby stavebných zákaziek) a štruktúra potenciálnych zdrojov určených na stavebné práce v roku 2011 si vyžaduje na realizáciu väčšie podnikateľské subjekty.

Očakáva sa v tejto súvislosti, že problémy so zamestnanosťou vzhľadom na potenciálne zákazky môžu mať malé stavebné firmy, ktorých počet sa bude znižovať, rovnako ako aj počet ich zamestnancov. Nateraz sa nedá ani predvídať, do akej miery budú využívať potenciál malých stavebných podnikov vo forme subdodávok väčšie stavebné podniky. Daná skutočnosť sa zároveň rovnako týka aj živnostníkov. Tiež na druhej strane činnosť živnostníkov, ako už bolo uvedené, je ŠÚ SR odhadovaná, živnostník môže byť síce registrovaný, ale ak nemá zákazku nemusí vykonávať žiadnu stavebnú činnosť.

Dôležité celkovo je, akým spôsobom dôjde ďalej v zhoršených podmienkach rozvoja stavebníctva k prerozdeleniu stavebného trhu medzi jednotlivými organizačnými kategóriami, t.j. veľkými stavebnými podnikmi, malými a strednými podnikmi a živnostníkmi. Je totiž predpoklad, že v prostredí zníženého počtu stavebných objednávok budú aj väčšie stavebné podniky mať snahu získať zákazky, o ktoré sa v minulosti uchádzali predovšetkým menšie stavebné podniky alebo živnostníci. K takýmto zákazkám patrí napr. obnova bytového fondu a zateplovanie.

Podľa smerov výstavby možno zo strednodobého pohľadu očakávať nasledovný vývoj stavebnej produkcie:

Vývoj stavebnej produkcie podľa smerov výstavby v rokoch 2010 - 2015 (v b. c.)

Tabuľka 3

Ukazovateľ	M. j.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stavebná produkcia v tuzemsku, v tom:	mil. Eur	5 527,6	5 195,4	5 520,0	5 659,7	5 814,3	6 133,5	6 516,3
- Bytové budovy	mil. Eur	1 392,8	1 270,2	1 300,2	1 360,4	1 445,8	1 528,9	1 619,7
- Nebytové budovy *)	mil. Eur	2 565,5	2 310,2	2 280,5	2 320,1	2 470,0	2 590,0	2 703,8
- Inžinierske stavby	mil. Eur	1 569,3	1 615,0	1 939,3	1 979,2	1 898,5	2 014,6	2 192,8
Stavebná produkcia v zahraničí	mil. Eur	222,1	158,6	190,2	185,3	192,9	210,5	225,4
Spolu	mil. Eur	5 749,7	5 334,0	5 710,2	5 845,0	6 007,2	6 344,0	6 741,7
Stavebná produkcia v tuzemsku, v tom:	index	91,1	94,0	106,2	102,5	102,7	105,5	106,2

- Bytové budovy	index	78,8	91,2	102,4	104,6	106,3	105,7	105,9
- Nebytové budovy	index	91,5	90,0	98,7	101,7	106,5	104,9	104,4
- Inžinierske stavby	index	103,5	102,9	120,1	102,1	95,9	106,1	108,8
Stavebná produkcia v zahraničí	index	85,6	71,4	119,9	97,4	104,1	109,1	107,1
Spolu	index	90,9	92,8	107,1	102,4	102,8	105,6	106,3

*) Vrátane ostatných stavebných prác.

Prameň: ÚEOS - Komerčia, a.s., Bratislava - prognóza

Nárast stavebnej produkcie sa v roku 2010 očakáva iba v inžinierskej výstavbe, naopak znížený dopyt sa predpokladá vo výstavbe bytových budov a vo výstavbe nebytových budov. Doterajší vývoj v roku 2010 dáva predpoklad, že k najväčšiemu prepadu stavebnej produkcie dôjde v roku 2010 v zahraničí, a to až o viac ako 28 %. V roku 2011 už by malo dôjsť k zlepšeniu výsledkov v jednotlivých smeroch výstavby, okrem nebytových budov.

Na dopyt po stavebnej produkcii a na rozvoj jednotlivých smerov výstavby stavebníctva má pritom vplyv súhrn rôznych faktorov (niektoré z krátkodobého, ďalšie z dlhodobého hľadiska):

- Faktory dopytu alebo vplyvu **v bytovej výstavbe**: demografia (populácia, počet domácností); príjem súkromných domácností; nezamestnanosť, resp. miera nezamestnanosti; finančné podmienky, úrokové miery; bytová situácia (počet bytových jednotiek, vybavenosť bytmi, voľné byty); vládne programy týkajúce sa bývania; národné a regionálne fondy; daňové zvýhodnenia a iné odpočítateľné položky; stavebné náklady; ceny nehnuteľností; fondy EÚ; iné - zahraničné investície, územné plány, pohyb obyvateľstva.
- Faktory dopytu alebo vplyvu **vo výstavbe nebytových budov**: ekonomický rozvoj spoločnosti, vývoj ekonomických cyklov; zisky spoločností; efekty z výmenného kurzu (pri exporte orientovaných sektoroch); efekty z nákladov na prácu pri domácich investíciách do nebytových budov; finančné podmienky, úrokové miery; podmienky v nebytových budovách (počty, voľné priestory); situácia vo verejnom dlhu (zadĺženie); vládne programy; špeciálne projekty podľa prípadov/druhu budov (administratívne, obchodné, budovy pre vzdelanie, zdravotníctvo, atď.); fondy EÚ.
- Faktory dopytu alebo vplyvu **vo výstavbe inžinierskych stavieb**: ekonomický rozvoj spoločnosti, vývoj ekonomických cyklov; situácia vo verejnom dlhu (zadĺženie); finančné podmienky, úrokové miery; vládne programy; národné a regionálne fondy; fondy EÚ; parlamentné, regionálne a komunálne voľby; všetky druhy verejno-súkromných iniciatív; životné prostredie - výstupy; infraštruktúralne podmienky.

Investičné šance stavebníctva pre ďalšie obdobie sa ale opierajú predovšetkým o **trendy budúceho dopytu po jeho produkcii**. Ak by mala Slovenská republika v priebehu desiatich rokov priblížiť svoju civilizačnú úroveň Európskej únii, to vymedzuje potreby stavebných prác, ale aj veľkosť medzery, ktorá nás od tohto stavu oddeľuje, tzn. pomerne presne to tiež

definuje budúci priestor dopytu. Súčasná vybavenosť územia SR stavebnými fondmi je výsledkom dlhodobého vývojového procesu, ktorý bol v minulosti orientovaný hlavne na budovanie výrobných základne. Tento stav spôsobil značné zaostávanie rozvoja nevýrobnej sféry, napr. v oblasti bytových stavieb, ako aj stavieb dopravnej infraštruktúry. Hoci už v tomto smere došlo k značným posunom, **možno potrebu**, resp. dopyt po stavebných prácach vo vzťahu k vybavenosti stavebnými fondmi kvantifikovať nasledovne:

- dopravná infraštruktúra - oprava železničných tratí a rekonštrukcia staníc, oprava komunikácií a mostov, výstavba novej cestnej infraštruktúry, vrátane vodných ciest a rozširovania letísk, objemovo to činí cca 20,000 mld. Eur;
- bytové budovy - z demografických projekcií počtov domácností a obyvateľov možno odvodiť „reálnu“ výstavbu 80 - 85 tis. bytov v rokoch 2011 až 2015, resp. 85 až 95 000 v rokoch 2016 až 2020, čo objemovo môže predstavovať cca 14,000 mld. Eur;
- oprava, resp. obnova panelových domov a ďalších starých bytov by mohla „reálne“ v rokoch 2011 až 2020 zahŕňať cca 423 tis. bytov, objemovo by si táto obnova vyžiadala cca 6,500 mld. Eur;
- environmentálne stavby - čistiarne odpadových vôd, protipovodňové opatrenia a pod. vo výške cca 6,000 mld. Eur;
- štátne a obecné investície - zahrňujúce reprodukciu majetku obcí, zlepšovanie vybavenosti lokálnej infraštruktúry, zdroje a rozvody pitnej vody, čistenie odpadových vôd, skládky odpadov, občiansku vybavenosť za viac ako 9,960 mld. Eur;
- investície podnikateľského sektoru (administratívne budovy, obchodné centrá, priemyselné objekty, atď.) - vo výške 13,300 - 16,600 mld. Eur.

Aby však mohol byť takýto veľký zásobník práce stavebnými firmami realizovaný, je potrebné naplniť minimálne päť základných predpokladov. K nim patrí: - disponovať potrebnou kapacitou, - zvládnuť otázku konkurencie (kvalitu a nové technológie), - mať k dispozícii kapitál, resp. potrebné zdroje, - zabezpečiť územnú a ekologickú priechodnosť projektov vrátane energetickej úspornosti a - v neposlednom rade mať celkovo priaznivé investičné prostredie.

Sumárne možno uviesť, že v súčasných krízových podmienkach celkovo nie je v kapacitných možnostiach slovenského stavebníctva ale hlavne v medziach štátneho rozpočtu SR, rozpočtov samospráv, fondov EÚ či súkromných zdrojov zabezpečiť realizáciu takto špecifikovanej chýbajúcej vybavenosti, ako aj ostatných chýbajúcich stavebných fondov v časovom horizonte do roku 2015, ale ani do roku 2020. Reálne posúdenie možností financovania ich výstavby, či už zo štátnych alebo verejných zdrojov, zdrojov EÚ, vlastných zdrojov domácej podnikateľskej sféry, obyvateľstva, zahraničných investorov alebo bánk signalizuje, že dosiahnutie úrovne vybavenosti stavebnými fondmi vyspelých krajín bude možné postupne zabezpečovať až po roku 2020.

Skutočnú potrebu smerovania výstavby v ďalšom období na Slovensku možno dokumentovať aj na príklade štruktúry stavebnej produkcie vyspelých krajín Európy a SR (19 krajín skupiny Euroconstruct⁸). V roku 2009 predstavoval podiel bytovej výstavby SR z celkovej stavebnej produkcie v tuzemsku 25,2 %, priemer za daných 19 krajín Európy bol 43,5 %. Nižší podiel bytovej výstavby mala len Česká republika vo výške 18,6 % a Poľsko v úrovni 23,2 %. U ostatných krajín sa tento podiel pohyboval od 31,5 % v Maďarsku do 53,2 % v Nemecku. Čo sa týka výstavby nebytových budov, jej podiel bol v SR v roku 2009 vo výške 45,9 %. Priemer v krajinách Európy bol v úrovni 32,3 %, pričom sa podiel nebytovej výstavby pohyboval od 25,1 % v Rakúsku do 46,8 % v Spojenom Kráľovstve, v ČR bol v úrovni 30,3 %. Podiel inžinierskej výstavby tvoril v SR 28,9 % z tuzemskej výstavby. Priemer za krajiny dosiahol v roku 2009 - 24,2 %, najvyšší bol v Českej republike - 51,1 %, vo Švédsku a Španielsku zhodne 39,1 %. V Poľsku mal úroveň 38,8 %, v ostatných krajinách sa pohyboval od 14,0 % v Spojenom Kráľovstve do 32,6 % v Maďarsku. Celkovo stavebná produkcia v eurách na obyvateľa bola na Slovensku v roku 2009 vo výške 1 036 Eur, čo je absolútne najnižšia hodnota z daných krajín Európy (priemer činil 2 965 Eur). Ďalšiu najnižšiu hodnotu stavebnej produkcie na obyvateľa dosiahlo Maďarsko - 1 063 Eur, Poľsko - 1 188 Eur, potom nasleduje Česká republika s hodnotou 2 100 Eur, najvyššiu hodnotu dosiahlo Nórsko - 6 802 Eur na obyvateľa. Z pohľadu Slovenska to znamená hlavne zaostávanie v bytovej a inžinierskej výstavbe.

Z hľadiska štruktúry stavebnej produkcie možno očakávať v návrhu vývoja stavebnej produkcie (**v rámci potrieb**) do roku 2015 nasledovný trend:

V **bytovej výstavbe** sú rozdiely oproti EÚ v kvantitatívnej i kvalitatívnej úrovni. Na Slovensku sa vykazuje nízka úroveň vybavenosti obyvateľstva bytmi, keď napr. v roku 2001 sa v SR podľa SOBD vybavenosť obyvateľstva všetkými bytmi pohybovala na úrovni 350 bytov/tis. obyvateľov a trvale obývanými bytmi na úrovni 310 bytov/tis. obyvateľov, pričom za pôvodných 15 krajín EÚ sa v tom istom období vykazovala vybavenosť bytmi v rozpätí od 420 do 500 bytov/tis. obyvateľov. Bytová výstavba však v týchto krajinách rastie podstatne rýchlejšim tempom ako na Slovensku, je teda predpoklad, že tieto rozdiely sa ešte zväčšili. V dlhodobom výhľade je preto potrebné zvýšiť vybavenosť bytmi na počet obyvateľov s cieľom priblížiť sa vo vybavenosti vyspelým európskym krajinám a v nasledujúcich rokoch výrazne zvýšiť objem prác na znižovaní energetickej náročnosti budov (zateplovanie) a celkovej obnove panelových bytov a starších bytov. Z hľadiska reálnych finančných možností sa odhaduje, že v rokoch 2011 až 2020 by mohlo byť postavených cca 180 tis. nových bytov a v rovnakom období by sa mohla uskutočniť obnova

⁸ Členmi Euroconstructu sú: Belgicko, Česká republika, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Maďarsko, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovenská republika, Spojené Kráľovstvo, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko (údaje sa však získavajú aj za ďalšie krajiny, napr. Fínsko zabezpečuje podklady o stavebníctve za Litvu, Lotyšsko a Estónsko).

cca 423 tis. bytov.

V bytovej výstavbe by bolo žiaduce, aby sa určitým spôsobom prehodnotil aj súčasný systém podpory výstavby bytov zo strany štátu. Snahou je, aby sa v nasledujúcich rokoch zvýšila intenzita stavania bytov, a to nie len bytov v osobnom vlastníctve ale aj podporovaných nájomných bytov vo vlastníctve miest a obcí. Terajší systém podpory sa ustálil na využívaní: - štátnej prémie k stavebnému sporeniu, - bonifikácie nových hypotekárnych úverov, - prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania na bytovú výstavbu, - dotácií zo štátneho rozpočtu v rámci Programu rozvoja bývania MVRR SR na výstavbu nájomných bytov, odstránenie systémových porúch a dobudovanie technickej infraštruktúry. Objem týchto prostriedkov sa však v dlhodobom kontexte znižuje. Podľa schváleného rozpočtu v roku 2010 je na podporu bývania určených spolu 263,0 mil. Eur, v roku 2011 - 253,5 mil. Eur, v roku 2012 - 244,4 mil. Eur a v roku 2013 - 250,5 mil. Eur.

Pri **nebytových budovách** je to zlepšenie vo vybavenosti verejnými budovami (správne budovy, budovy pre školstvo, zdravotníctvo, kultúru, sociálnu starostlivosť), a to novou výstavbou alebo rekonštrukciou a modernizáciou. Potrebne je zvýšiť objem prác na oprave a údržbe jestvujúcich verejných objektov s cieľom udržať ich v prevádzkyschopnom stave pre dlhšie obdobie.

Rozvoj výstavby ďalších nebytových budov komerčného zamerania závisí od finančných zdrojov súkromných investorov, zahraničných investícií a investičných plánov developerských skupín (priemyselné objekty, sklady, administratívne budovy, obchodné centrá, ubytovacie objekty, atď.) ale aj od celkového hospodárskeho rastu Slovenska a jeho potrieb a tiež od súkromnej spotreby domácností (obyvateľstva).

Pri **inžinierskych stavbách** je potrebné komplexne dobudovať cestnú infraštruktúru (diaľnice, rýchlostné komunikácie, ostatné cesty, tunely, atď.), zabezpečiť údržbu a obnovu cestnej siete a to tak, aby jej realizácia prebiehala rovnocenne s napĺňaním programu rozvoja výstavby nových úsekov cestnej siete, zlepšiť kvalitu železničnej infraštruktúry (rekonštrukcia tratí na vyššiu prepravnú rýchlosť, realizácia programu modernizácie železničných tranzitných koridorov, dostavba rozhodujúcich železničných uzlov a staníc, modernizácia ostatnej siete, podchodov, nástupišť, staničných budov, atď.). Na rozvoj dopravnej infraštruktúry je plánované využitie veľkého objemu prostriedkov z fondov EÚ avšak uvažovalo sa vo veľkej miere i s PPP projektmi, ktorých realizácia sa ale v súčasnosti prehodnocuje.

Pri environmentálnych a vodohospodárskych stavbách je potrebné, v súlade s požiadavkami EÚ, zvýšiť vybavenosť obcí kanalizačnou a vodovodnou sieťou, čistiarňami odpadových vôd, ale aj protipovodňovými stavbami. Ďalej je to budovanie odpadového hospodárstva, riadených skládok komunálneho odpadu, rozvoj priemyslu vo vzťahu k ochrane životného prostredia.

Rozvíjať by sa mala aj výstavba vodných nádrží, malých vodných elektrární a vo väčšej miere by sa mali zabezpečovať úpravy a opravy vodných tokov.

Budovanie stavieb pre energetiku ovplyvňujú dva faktory - cieľ v sebestačnosti zdrojov na výrobu elektrickej energie a budovanie alternatívnych zdrojov na výrobu elektrickej energie v zmysle podmienok EÚ. Existuje záväzok k Európskej únii - do roku 2020 vyrábať 14 % energie z druhotných zdrojov. Pokračujú práce na dostavbe 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach. Bloky majú byť spustené v koncom roka 2012 a 2013.

V plynárenstve sa predpokladá rozširovanie distribučnej siete plynu s prihliadnutím na potreby trhu a ekonomickú efektívnosť investícií a rekonštrukcia a modernizácia plynárenských zariadení s využitím najnovších technických poznatkov z tejto oblasti.

Výstavba v zahraničí - k uplatneniu slovenských stavebných firiem na trhoch EÚ možno v súčasnosti už skonštatovať, že pre postavenie Slovenska ako členskej krajiny únie sú vytvorené rovnocenné možnosti na uplatnenie sa na týchto trhoch. Rozhodujúca je v tomto smere kvalita a konkurencieschopnosť.

Stavebná produkcia v zahraničí v roku 2009 tvorila 3,9 % z celkovej stavebnej produkcie (b. c.) a oproti predchádzajúcemu roku poklesla o 4,9 %. Za 1. až 3. štvrťrok 2010 stavebná produkcia v zahraničí poklesla v bežných cenách o 28,4 % (jej podiel sa za dané obdobie na celkovej stavebnej produkcii znížil na 2,6 %). Vzhľadom na recesiu, resp. očakávaný nižší rast stavebnej produkcie v krajinách Európy, sa predpokladá pokles stavebných prác v zahraničí i keď viaceré naše spoločnosti hľadajú pôsobenie aj tomto smere. Presadzovať sa budú kapitálovo silnejšie podniky zahraničných vlastníkov, resp. spoločnosti vykonávajúce špecializované práce.

Stavebné práce sa realizujú v Česku, Nemecku, Taliansku, Španielsku, Veľkej Británii, Slovinsku, Maďarsku ale tiež na Ukrajine, v Azerbajdžane a Kazachstane.

Celkovo sa predpokladá, že objem stavebných prác realizovaný na prácach v zahraničí sa bude pohybovať v rozpätí od 158,6 mil. Eur v roku 2010 do 225,4 mil. Eur v roku 2015. Skutočné objemy stavebných prác v zahraničí však môžu byť aj podstatne odlišné vzhľadom na skutočnosť, že viaceré stavebné podniky v súčasnosti prehodnocujú svoju obchodnú politiku a zvažujú silnejšiu orientáciu na zahraničné trhy aj za cenu nižších ziskov.

Skutočne realizovaná stavebná produkcia závisí predovšetkým od zdrojov na zabezpečenie potrieb, t.j. od účinných foriem financovania stavebných investícií, týmito sú hlavne:

- verejné prostriedky (štátny rozpočet, rozpočty VÚC, rozpočty obcí), podporné programy, investičné stimuly, úvery so štátnou zárukou a pod.,

- súkromné prostriedky - zdroje domácich investorov právnických osôb, zdroje zahraničných investorov právnických osôb, zdroje fyzických osôb ako aj úvery poskytnuté z komerčných bánk domácich alebo zahraničných, dary a dotácie, ale aj iné zdroje napr. PPP (verejno-súkromné partnerstvá), lízingy a pod.,
- prostriedky z fondov EÚ (nenávratné dotácie).

V neposlednom rade však úspešnosť realizácie stavebnej produkcie závisí tiež od komplexných strategických zámerov rozvoja SR, kvality zámerov a vlastnej prípravy výstavby, kvality projektov a ich vyhodnotenia (v prípade prostriedkov zo štrukturálnych fondov), atď.

Proklamované zlepšenie vybavenia územia Slovenska stavebnými fondmi je spojené nevyhnutne s realizáciou infraštruktúrnych projektov, pričom je zrejmé, že štátny rozpočet a konkretizácia jeho jednotlivých kapitol nevytvárajú dostatočný priestor pre naplnenie predpokladaných objemov stavebnej produkcie. Pre naplnenie týchto očakávaní je potrebné intenzívnejšie využívať mimorozpočtové zdroje, predovšetkým zo štrukturálnych a ostatných fondov EÚ.

K vízii vývoja slovenského stavebníctva

Stavebníctvo je a bude aj naďalej významným odvetvím slovenského hospodárstva. Napriek prepadu zákaziek, ktoré zaznamenalo stavebníctvo v roku 2009 a rovnaký stav sa očakáva aj za rok 2010, by si stavebníctvo malo udržať čo najviac svojich kapacít (strojov, zariadení, mechanizmov a ľudský potenciál), pretože zásoba práce je na Slovensku vzhľadom na zanedbanosť stavebného fondu veľmi veľká a návrat k ďalšiemu oživeniu musí prísť. Je len otázkou, či k tomu dôjde už v priebehu budúceho roka ako to očakáva aj časť stavebných firiem, alebo sa rast posunie až na rok 2012.

Naplňovanie priorít vo výstavbe je a bude ovplyvňované aj do budúcnosti množstvom faktorov, ktoré budú pôsobiť hlavne vo väzbe na ekonomický vývoj Slovenska a Európskeho spoločenstva. Riešenie procesu hospodárskeho rastu spolu s nevyhnutnosťou adekvátneho financovania spoločenskej objednávky však v sebe skrýva radu rizík a ohrození.

Obecne možno definovať nasledujúce silné a slabé stránky stavebníctva, príležitosti a ohrozenia jeho ďalšieho rozvoja:

Silné stránky slovenského stavebníctva: schopnosť realizovať stavby vysokej technickej náročnosti, kvality a obtiažnosti; vysoká odborná kvalifikácia inžinierov a architektov, kvalifikovanosť odborných robotníkov; znalosť vyspelých technológií a materiálo-technické vybavenie k ich vykonávaniu; schopnosť stavebníctva pružne reagovať na meniace sa podmienky v dopyte po stavebných prácach; porovnateľná produktivita práce so zahraničím;

vhodná štruktúra stavebných firiem vo vzťahu k ich veľkosti (malé, stredné a veľké firmy, živnostníci); veľké firmy sú súčasťou nadnárodných koncernov, čo je záruka vyššej kvality; multiplikačný efekt stavebníctva vo vzťahu k ekonomike Slovenska; pomerne silný finančný sektor; stále nižšie náklady na pracovnú silu; dostupnosť stavebných surovín a materiálov.

Slabé stránky slovenského stavebníctva: vysoká väzba na stav národného hospodárstva; nízka úroveň strategického riadenia v mnohých firmách; klesajúce počty odborných robotníkov v stavebníctve, zvyšovanie priemerného veku zamestnancov; znižovanie počtu záujemcov o štúdium na stredných odborných školách stavebných; nízka kvalita legislatívy a jej časté zmeny; nedostatočný postup pri vymáhateľnosti práva a verejnom obstarávaní; nedostatočná jazyková vybavenosť a ochota pracovať v zahraničí; nízka mobilita pracovných síl; nedostatočná úroveň výskumno-vývojových a inovačných aktivít v stavebníctve; nízka rentabilita stavebných firiem vo vzťahu k ich vlastnému rozvoju a inováciám; nedostatočný príliv mladých zamestnancov v robotníckych i vyššie kvalifikovaných profesiách; nízke spoločenské povedomie (imidž) odvetvia stavebníctva.

Ohrozenia slovenského stavebníctva: vysoká väzba na stav národného hospodárstva; zásadným rizikovým faktorom sú ekonomicko-politické vplyvy; pokračujúca finančná a hospodárska kríza a ďalšia reštrikcia verejných investícií, investícií miest a obcí, pokles súkromných investícií; vysoká korupcia a klientelizmus; nepripravenosť vhodných projektov na čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ; nízka kvalita legislatívy a jej časté zmeny, nedostatočný postup pri vymáhateľnosti práva a verejnom obstarávaní; nedostatočná úroveň výskumno-vývojových a inovačných aktivít v stavebníctve; nízka úroveň strategického riadenia v mnohých firmách; chýbajúce krízové stratégie jednotlivých firiem s ohľadom na podmienky, v ktorých pracujú; nízka rentabilita stavebných firiem vo vzťahu k ich vlastnému rozvoju a inováciám; klesajúce počty odborných robotníkov v stavebníctve, zvyšovanie priemerného veku zamestnancov; znižovanie počtu záujemcov o štúdium na stredných odborných školách stavebných; nízke spoločenské povedomie (imidž) odvetvia stavebníctva.

Príležitosti slovenského stavebníctva: kvalitatívne prehodnotenie jednotlivých foriem financovania výstavby diaľnic a rýchlostných ciest, zo štátneho rozpočtu či spojením verejných a súkromných zdrojov (PPP projekty); efektívnejšie využívanie zdrojov a dotácií z Európskej únie; využitie špecifik vývoja dopytu, ktorý rešpektuje uplatňovanie prvkov trvalo udržateľného rozvoja stavebníctva; schopnosť stavebníctva pružne reagovať na meniace sa podmienky v dopyte po stavebných prácach; zvýšenie aktivít v oblasti rekonštrukcií, modernizácií, opráv a údržby; zníženie energetickej náročnosti stavieb a zatepl'ovanie; uplatnenie slovenských stavebných firiem na zahraničných trhoch; racionalizácia organizačnej štruktúry stavebníctva (odstránenie nadmernej subdodávateľskej štruktúry), smerovanie k posilneniu pozície veľkých a stredných univerzálnych, komplexných stavebných firiem a na druhej strane firiem úzko špecializovaných;

súčasná kríza by mohla prispieť k čiastočnému prečisteniu stavebného trhu - niektoré finančne, personálne a technologicky slabšie firmy a živnostníci zaniknú, t.j. prežijú len najlepší, najrýchlejší a najaktívnejší; rozvoj a uplatnenie technológií využívajúcich druhotné suroviny a odpadové materiály.

Cieľom stavebníctva je minimálne do roku 2015 udržať si štandard, ktorý je daný podielom na HDP, zabezpečovaním zamestnanosti a úrovňou multiplikačného efektu.

Cieľom pre Slovenskú republiku je priblížiť sa v civilizačnej úrovni krajinám EÚ-15, ktorá napriek dôsledkom krízy pre jednotlivé krajiny EÚ, je stále podstatne vyššia ako na Slovensku. Podmienkou pre zabezpečenie rastu stavebného trhu je dostatok finančných prostriedkov vo verejných zákazkách ale i v súkromnom sektore.

Predpoklady pre naplnenie tohto cieľa sú:

- zefektívnenie podnikateľského prostredia na Slovensku,
- akumulácia kapitálu súkromným sektorom,
- podpora a financovanie investičnej výstavby štátom,
- zvýšený prílev zahraničných investícií,
- maximálne využitie financovania z fondov Európskej únie,
- zvyšovanie úrovne kvalifikácie a štruktúry pracovnej sily.

Napriek všetkým úskaliam, ktorými slovenské stavebníctvo momentálne prechádza a pri jeho úlohách vedúcich k dosiahnutiu strategických cieľov i k prekonávaniu možných rizík vyplýva, že slovenské stavebníctvo dosahuje stále veľmi slušnú úroveň. Pri splnení ďalších náročných podmienok, to je predovšetkým uspokojovanie potrieb klientov a spoločnosti, môže zabezpečovať dlhodobú zodpovednosť za vytváranie prostredia spĺňajúceho podmienky kvalitného života.

Túto úroveň slovenského stavebníctva preukazuje aj doterajší vývoj (s výnimkou roka 2009), analýza súčasného stavu a porovnanie s európskym stavebníctvom. Je potrebné tiež vychádzať z toho, že slovenské stavebníctvo by sa v najbližších desiatich rokoch malo zameriavať predovšetkým na domáci dopyt, na dosiahnutie takého vybavenia stavebnými fondmi v SR, v množstve a kvalite, ktoré zodpovedajú úrovni vyspelých krajín EÚ. Ide o vybavenosť krajiny dopravnými sieťami, bytovými komplexmi, ekologickými stavbami, občianskou vybavenosťou a objektmi v oblasti priemyslu, obchodu a služieb.

Slovenské stavebníctvo nevybočuje z kontextu svetového a európskeho stavebníctva. Základom je veľký počet malých spoločností operujúcich hlavne na regionálnej úrovni a malý počet veľkých firiem, ktoré realizujú veľké projekty na národnej alebo i medzinárodnej úrovni.

Ak si má slovenské stavebníctvo zachovať atribút vyspelého odvetvia, nemôže sa orientovať len na remeselné a tradičné technológie a stať sa zamestnávateľom nízko kvalifikovanej pracovnej sily. To by sa nakoniec prejavilo nielen nízkou rentabilitou a výkonnosťou v porovnaní s ostatnými odvetviami, ale aj znižujúcou sa kvalitou a spoľahlivosťou stavieb.

Technický a technologický rozvoj stavebníctva podporuje vytvorenie účinného konkurenčného prostredia, vytvárajúceho tlak na zásadné inovácie a na podporu progresívnych technológií. O ich prosperite na trhu stavebných zákaziek rozhodnú tiež nasledovné priority:

- smerovať k úspore neobnoviteľných zdrojov energie, t.j. smerovať k znižovaniu spotreby energie potrebnej pre realizáciu a prevádzku stavieb,
- smerovať k úspore neobnoviteľných materiálov, tzn. usilovať sa o využívanie progresívnych materiálov, predovšetkým vysokohodnotných, kompozitných, prírodných obnoviteľných, recyklovaných a recyklovateľných,
- zvyšovať funkčnú kvalitu, spoľahlivosť a životnosť konštrukcií v rámci celého životného cyklu, a to so zväzšením zhoršujúcich sa vplyvov vonkajšieho prostredia,
- usilovať sa o uplatnenie progresívnych technológií vrátane nanotechnológií so zámerom napĺňať vyššie uvedené ciele,
- podieľať sa na procese zjednocovania európskych a národných noriem, s cieľom vytvoriť reálny európsky trh výrobkov a služieb,
- znižovať negatívny vplyv na životné prostredie,
- optimalizovať stavby z hľadiska ich ceny, úžitkových vlastností a prevádzkových nákladov,
- zvyšovať rýchlosť výstavby,
- znižovať spotrebu energie, materiálová a ostatné zdroje v stavebníctve,
- presadzovať inovačné procesy a aplikáciu výsledkov výskumu a vývoja,
- prispieť k zlepšeniu kvality životného prostredia a zabezpečiť jeho trvale udržateľný rozvoj,
- racionalizovať stavebné procesy a tým významne znížiť náklady a zvýšiť kvalitu stavebných diel,
- presvedčiť verejnosť o zmene orientácie sektoru stavebníctva z procesu zhotovovania výrobkov, na poskytovanie komplexných služieb súvisiacich s obstaraním, údržbou, fungovaním i likvidáciou stavebných diel.

Nakoniec pre stavebníctvo, ktoré vytvára diela dlhodobej životnosti, zabezpečuje okrem hmotného stvárnenia aj kultúrny a architektonický prínos, teda významný národný a duševný výkon s veľkým estetickým, sociálnym a ekologickým dopadom, by bolo žiaduce, aby boli formulované jeho **strategické ciele z vládnej úrovne**, rovnako ako i spôsob ich dosiahnutia.

Vízia slovenského stavebníctva v ďalšom období:

- podiel stavebníctva na tvorbe hrubého domáceho produktu ostane zhruba na doterajšej úrovni (8,0 - 8,5 % v b. c., 6,0 - 6,5 % v s. c.),
- podiel zamestnanosti v stavebníctve ostane na doterajšej úrovni (cca 8,5 % so zamestnanosti v hospodárstve SR),
- štruktúra portfólia stavebníctva ostane v podstate rovnaká,
- zvýši sa podiel energetických stavieb a podpora energeticky efektívnych stavieb,
- zvýši sa podiel stavieb súvisiacich s klimatickými zmenami a na ochranu životného prostredia,
- zvýši sa starostlivosť o kultúrne dedičstvo,
- podporovať sa budú progresívne materiály a stavebné prvky (nanotechnológie),
- podporí sa racionalizácia organizačnej štruktúry v stavebníctve,
- očakáva sa zvýšenie kvalifikácie zamestnancov (robotníkov i topmanažérov),
- personálne a technologicky slabšie firmy zaniknú,
- stavebné firmy by si mali vypracovať svoje kvalifikované stratégie,
- strategické riadenie by sa malo stať základom riadenia firiem,
- stavebníctvo bude naďalej spriemyselnované,
- očakáva sa zvyšovanie produktivity práce, zníženie nákladov a cien,
- vyššia by mala byť kultúra a bezpečnosť práce,
- väčšia šetrnosť sa očakáva k životnému prostrediu,
- v neposlednom rade by významnou aktivitou mali byť vzdelávacie procesy a zvyšovanie kvalifikácie v stavebníctve, doriešiť by sa mala kríza v strednom odbornom školstve - v príprave mládeže na robotnícke stavebné povolania, iniciovať podpora poskytovania daňových úľav firmám na výchovu mládeže a zabezpečovať efektívna príprava absolventov vysokých škôl pre lepšie uplatnenie v stavebnej praxi, vytvárať by sa mal tiež systém manažérskeho vzdelávania,
- osobitnú kategóriu tvorí zavádzanie výsledkov výskumu a vývoja do praxe, s výskumnou základňou by mal byť spracovaný plán aplikovaného výskumu a vývoja.

Na záver je potrebné ešte raz poznamenať, že slovenské stavebníctvo napriek dočasným krízovým turbulenciám, má veľký potenciál ďalšieho rozvoja, ktorý je daný napĺňaním cieľov, ktoré vyplývajú na jednej strane z požiadaviek dostať sa na civilizačnú úroveň vyspelých krajín EÚ a na strane druhej strane tiež z potrieb zvýšiť vlastnú kvalitatívnu úroveň odvetvia stavebníctva.

III. SPLNENIE CIEĽOV ÚLOHY VÝSKUMU A VÝVOJA

Základným cieľom riešenia úlohy VaV bolo v zmysle súťažných podkladov na základe permanentných analýz vývoja a stavu hospodárskeho a technického rozvoja odvetvia stavebníctva a charakteristík jeho slabých a silných stránok získať podrobné poznatky a informácie o stave a možnostiach ďalšieho strategického rozvoja slovenského stavebníctva v domácom i európskom kontexte.

Ďalším cieľom riešenia bolo vytvoriť metodické, nástrojové a informačné predpoklady pre analýzy, projekcie a charakteristiky stavebného trhu SR a stavebníctva krajín EÚ za účelom zabezpečiť vstupy na porovnávanie a následne koncipovanie záverov a kvalitatívnych opatrení pre slovenské stavebníctvo ako celok a osobitne pre podnikateľskú sféru. Znamená to zabezpečenie adekvátnych podkladov a informácií o slovenskom stavebníctve pre operatívne rozhodovanie, ale i dlhodobejšie koncepcné opatrenia z pozície kompetentných orgánov.

Realizačným cieľom úlohy VaV v každej z jeho etáp (2008 - 2010) bola analýza súčasného stavu na úseku výstavby a stavebníctva v príslušnej problémovej oblasti, prehĺbenie poznania pôsobenia jednotlivých vonkajších aj vnútorných faktorov a poskytnutie nástrojov a mechanizmov na sprostredkovanie spätnej väzby z praxe do rozhodovacích a poznávacích sfér. Výsledkom bol návrh kvantitatívnych a kvalitatívnych opatrení pre zabezpečenie rozvoja a konkurencieschopnosti slovenského stavebníctva na zahraničných trhoch, hlavne v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ, ale i na domácom trhu.

Za účelom vypracovania objektívnych záverov spracovatelia úlohy využili tiež dostupné podklady a informácie zo zahraničných zdrojov a konzultácie viacerých odborníkov z predmetných oblastí riešenia.

Prehľad jednotlivých etáp, resp. čiastkových úloh a ich výstupov potvrdzuje, že **parciálne ciele i realizačný cieľ úlohy výskumu a vývoja** „Podmienky a predpoklady rozvoja stavebníctva na vnútornom trhu Slovenska a v kontexte s vývojom situácie na európskom trhu“ **bol splnený**.

Výstupy etáp, resp. čiastkových úloh výskumu a vývoja v rokoch 2008 - 2010 boli prevzaté objednávatelom formou preberacích protokolov po ukončení príslušných čiastkových úloh.

Všetky predložené výstupy v konečnom dôsledku zodpovedali požiadavkám objednávateľa.

IV. VYUŽITIE VÝSLEDKOV RIEŠENIA ÚLOHY VÝSKUMU A VÝVOJA

Prínosy - zámerom predmetnej úlohy VaV bolo prispieť k hlbšiemu poznaniu problematiky stavebníctva a stavebného trhu, získať podrobnejšie poznatky o stave a možnostiach rozvoja stavebníctva, investičnej výstavby a ďalších jeho špecifických oblastí, konfrontovať reálne možnosti rozvoja stavebníctva v medzinárodnom kontexte s ohľadom na prehlbujúcu sa globalizáciu ekonomiky a sveta. Ďalším zámerom bolo aktualizáciou poznatkov o stave, vývojových trendoch slovenského stavebníctva, o jeho postavení na európskom stavebnom trhu a o budúcich podmienkach jeho možného smerovania zabezpečiť jeho trvalý a efektívny rozvoj. Dôležité je v tomto smere nielen poznanie terajšieho stavu a postavenia stavebníctva, ale potrebné sú aj analýzy dlhodobých časových radov, teda z minulého vývoja hľadať východiská úspechov, či príčiny nedostatkov alebo zlyhaní, aby sa tieto zistenia dali následne využiť pri formulovaní strategických problémov a priorít ďalšieho rozvoja stavebníctva. Na vývoj stavebníctva majú podstatný vplyv aj výrobné a nevýrobné faktory, t.j. na možné zameranie tohto odvetia, jeho výkonnosť a hlavne konkurencieschopnosť - pracovných síl, kapitálu, atď., ale tiež meniaci sa objem a štruktúru dopytu v dôsledku aktuálnych finančných možností štátu či obyvateľstva. Stále väčší vplyv na rozvoj stavebníctva majú pritom rôzne obmedzenia, spôsobené predovšetkým vyčerpaním zdrojov, ekologickými dôsledkami stavebnej činnosti a pod.

Daná úloha výskumu a vývoja nemá taký charakter, aby sa mohli priamo z jej riešenia kvantifikovať ekonomické prínosy. Všeobecne však prínosom riešenia je **obohatenie existujúcich databáz informácií a poznatkov** o tých oblastiach, faktoroch a väzbách v stavebníctve a investičnej výstavbe, ktoré sú východiskom pre formulovanie stratégií a rôznych politík rozvoja na celoštátnej i regionálnych úrovniach.

Výsledky z riešenia predstavujú vytvorenie gnozeologického fondu s novými informáciami o možnom rozvoji stavebníctva v odvetvovej úrovni vo vzťahu k makroekonomickým tendenciám vývoja, možnostiam investovania a udržateľnému rozvoju, založenom na konkurencieschopnosti, ako aj o mikroekonomickej oblasti stavebníctva, t.j. podnikateľskej sfére, s novým, objektívnejším pohľadom na identifikáciu faktorov ovplyvňujúcich zásadným spôsobom stavebníctvo, determinujúcich budúci rozvoj stavebníctva, s objektívnejším pohľadom na informačnú základňu o realizovaných investíciách, objemoch stavebných prác a zamestnanosti v stavebníctve na Slovensku, resp. aj v jeho území. Na základe týchto informácií je možné kvalifikovanejšie odvodiť predstavy o perspektívach rozvoja stavebníctva v dlhších časových horizontoch. Je možné disponovať poznatkovým fondom s využitím pre nadväzný výskum, aj pre rôzne podnikateľské aktivity a v konečnom dôsledku aj formulovanie rôznych otvorených problémov dotýkajúcich sa stavebníctva.

Výsledky takéhoto výskumu a stratégií rozvoja stavebníctva sú určené pre riadiace autority, samosprávne celky, podnikateľské zväzy, odborné, finančné a podnikateľské subjekty a aj pre ŠÚ SR, či Európsku úniu. Konkrétne ide o prínosy v oblasti rozhodovania, v ekonomickej a sociálnej oblasti.

Konkrétna realizácia výsledkov je možná najmä v oblasti tvorby, či aktualizácie stratégie rozvoja stavebníctva a tvorby a realizácie dokumentov týkajúcich sa špecifických oblastí odvetvia stavebníctva, tvorby postojov k rôznym aktuálnym témam vo vzťahu k stavebníctvu a pod. Dôkazom sú napr. aj odborné materiály sekcie stavebníctva a bytovej politiky MVRR SR, ktoré vznikli na základe výstupov z predmetnej úlohy VaV:

- materiál „Postavenie slovenského stavebníctva v Európskej únii“, november 2008,
- materiál „Predikcia dopytu po stavebných prácach v roku 2009“, marec 2009,
- materiál „Predikcia dopytu po stavebných prácach v roku 2010“, marec 2010.

Výstupy z riešení úlohy výskumu a vývoja sú využiteľné hlavne:

- Pri odbornej činnosti Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky⁹ a iných ústredných orgánov, samosprávnych orgánov rôznych úrovní, a to predovšetkým pri
 - rozhodovaní, ale aj vypracovaní strategických, legislatívnych, koncepcných a programových materiálov a dokumentov,
 - vypracovaní ďalších odborných a analytických materiálov a riešení operatívnych úloh na základe priebežných požiadaviek.
- V podnikateľskej sfére stavebníctva a priemyslu stavebných látok formou
 - odborných analytických a koncepcných podkladov, námetov, orientácií a konzultácií pre stavebné inštitúcie a ďalšie firmy, podnikateľské zväzy (napr. Zväz stavebných podnikateľov Slovenska, atď.) a ďalšie obdobné subjekty, potencionálnych investorov, podnikateľské firmy v oblasti stavebníctva a priemyslu stavebných látok; rovnako aj pre Štatistický úrad SR pri objektivizácii odhadovaných údajov napr. za živnostníkov a pod.
- V rámci odbornej a publikačnej činnosti, v ďalšej výskumnej a vzdelávacej, či konzultačnej činnosti.

⁹ Od 1. júla 2010 nástupnícky rezort Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR; od 1. novembra nástupnícky rezort Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.